

КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ НОРМАНДИЯ

chitanka.info

Когато влакът спира на малката станция, дето никой не се качва, пасторалният сън, който ни люлее, в един миг се превръща в действителност. Само два часа ни делят от гърмола и лудината на Париж. Но тук е дълбока лятна тишина. Слънцето е изпълнило цялото небе. Една невидима чучулига се къса от ликуване. По срещния хълм пълзи стара дъбова гора. Вляво — безпределни тучни ливади с пръснати из тях, подобно детски играчки, пъстри крави. Отвъд — един чифлик, обзидан като крепост. Далеч на кръгозора селище с катедрала.

Сена е пак тук, Сена ни съпровожда по целия път до океана. Ала освободена от каменния корсет на кейовете, тя спи, разляна под слънчевия дъжд, между върбите на двата бряга. Потъмнял сводест мост с кръст наред парапета се е преметнал над лъскавата вода. И една запустяла воденица отсреща оглежда зеленясалите си стени.

Из безлюдните улички на градчето кънтят редки стъпки. Сини, тъмночервени, охрови домове на два-три ката, с боядисани дървени скелети, издути и надвесени, с капаци по прозорците и островърхи стрехи. Горе те почти се допират и блясъкът на летния ден къпе белите завески и алените цветя по всички корнизни. Долу гъстата сянка се чупи по каприза на уличката и чертае декоративни петна по настилката.

В дъното някаква странна маса се издига хаотично и в същото време неизразимо стройно, някакво сивобяло видение: Катедралата.

О, тия готически катедрали, заболи своите настръхнали игли в купола на северното небе! Тия безбройни Notre Dame на стохилиядните градове и на малките селища, едни и същи в своите каменни гримаси на химери и светци, с неизменното златно петле на върха на камбанарията! В мъглявите полета на Фландрия, из хълмистите равнини на Нормандия те извезват със своите бели стрели образа на галската земя. Вековете спират, победени, да издъхнат до техните посивели стени. Времето драска лицата им, безсилно да пречупи вкаменелия устрем на човека към небесата. От върха на звънарните камбаните равнодушно отмерват години, векове, хилядолетия. А петлето над кръста неспирно се върти на своя единствен крак — над света и над времето — и пее своята мъдра песен.

Над широкия завой на реката слънцето залязва голямо и златно. От люцерновите ливади иде мирис на злак и влага. Една двойка, хваната за ръце, потъва нататък, осияна от залеза. Далечината се открива, лъчиста и мека, като платно на Миле. По брега мърдат черни

фигури с каскети и лули: работният народ излиза на вечерен отдих. Часът на кротостта слиза на земята.

Един реморкьор влече два шлепа с дъски към Руан. Отражението на пушека бавно се гърчи в тежките води на реката. Ято гълъби прелита отвъд, над пустата воденица. По моста минава спортен автомобил със запалени фарове. Още един ден по-малко. Още една милосърдна вечер над света.

В десет часа градчето спи. Нощта е почистила уличките със своята черна метла. Тук-там газовите фенери хвърлят зелен здрач по ъглите. Иззад затворените капаци се промъква заглушен шепот. Пустота. Сенки. Ничии стъпки. Никакъв звук. Само недоловимото дишане на старите надвесени домове. Не тук ли Самен написа своето „Провинциално ноктюрно?“ Откъм станцията изписква и заглъхва нощният експрес за Хавър. После отново глухота и сън.

Ала още в зори денят подема пак своя ритъм на спокоен и упорит труд. От росните равнини идат тежки млекарски коля. Блясват тук-там острия на размахани коси. Малката станция показва своето усмихнато лице, сякаш току-що измито и окичено с цветя.

Когато градчето се завърта и изчезва на завоя, влакът отново потъва в гористите хълмове и влажните лъки на полята. Лъха хладният вятър на океана. Тук-там, от двете страни на пътя, се мяркат каменни ферми, далечни сиви селища, загубени в гората стари замъци. Страната на Мопасановите герои, наводнявана през есента, затрупвана от снежните фъртуни през зимата, земя на жилавия, изваян от черна пръст селянин и на гордите догарящи родове. Земята на страшните ловджийски истории — измислени и истински; на зловещите господарски замъци с пламтящи камини, до които гасне някое бледо туберкулозно създание, сънуващо слънчевите брегове на Лазурния бряг. Сега тая земя е ласкава и топла; избуялите нивя наливат зърно; ябълките зреят за новото вино; кафявите крави с мъка носят тежкото виме към чифлика. И изправеният до портата стопанин в своята синя блуза, широка сламена шапка, с лопата в ръка дими с късата луличка под увисналите мустаци, вдига очи нагоре и благодари мълчаливо на небето за неговата милост.

Пътят върви час, два редом с реката и после изведнъж спира в старинната столица на Нормандия.

„Руан не е вече старият Руан“ — въздишаше някога Юго. Не зная. Може би. Ала в тая ранна юлска сутрин, когато безбройните звънарни се зоват, преварят и догонват в някаква лудешка оргия на звукове и лъчи; когато по всички корнизид на сивите сгради избухват пламъците на цъфнало мушкато и латинки; когато мрачният свод на Големия часовник още тъне в полуздрач, а на ъгъла се сменят сините фаянси и мятат зайчета по стените; когато в рамката на прозореца влиза изумителната бяла грамада на Катедралата, опънала към слънцето всичките свои стрели... Руан отново е градът-паметник, живата реликва на Франция, святото лобно място на Орлеанската Дева. По тия тесни и тъмни улички с изтъркан паваж, край стените на абатството са звънтели тежките доспехи на английските наемници. Пред широкия площад на кметството преди пет столетия е минала зловещата процесия със света Жана, запътена към кладата на Стария пазар. Всеки ъгъл, всеки дом, всяка църква носи тайнствените йероглифи на отдавнашните векове. И в ленивия сън на тоя провинциален град странно звучи гласът на параходна сирена, който се носи откъм кея.

Тия улички, тия остри стрехи са откърмили редица велики синове на Франция. Градът е горд с тях пред Франция, а Франция се гордее с тях пред човечеството. Тук е видял божия свят Корней. Тук е забило пръв път неспокойното сърце на Жерико, вдъхновения художник на *Салът на Медуза*. Тук се е родил Боалдие, композиторът на *Бялата дама* и *Багдадският халиф*. Тук е най-после и родното място на Флобера. И прислонено в една кротка и уморена поза, неговото изваяние посреща днес чужденеца още при влизане в града като първи поздрав от сърцето на Нормандия.

Вечер надлъж по кея пламват огньовете на моряшките барове. Мирише на въглища, на ракия и бензин. Няколко парахода тъмнеят безформено и поскърцват. Върху терасата на неизбежното „Café de Paris“ скачат цветни фигури и треци джаз. Тук свършва истинската Нормандия.

Защото наистина Хавър разкъсва очарованието. Очите търсят да доловят образа и душата на тоя могъщ град. Може би една черта, един спомен, едно ехо на катедралите, на златните равнини, на вековните гори там, долу?... Напусто. Няма образ — има само сгради, тежки и неприветни. Няма душа — тя никому не е потребна тук, — има

борсови бюлетини, тарифи и коносаменти. Хавър е студен комерсант, алчен, зает и безличен.

А отвъд, на срещния бряг на залива, Трувил и Довил излагат голотата и накитите на блазирания международен свят. Само „Grand Hôtel Normandie“ напомня, че тоя бряг е брегът на Нормандия. Океанът е тук наистина, но един океан опитомен и ленив, пренебрегван заради конните състезания, океан — доставчик на стриди за динетата в Казиното.

По асфалтираните шосета беззвучно се плъзгат луксозни коли и изчезват зад позлатените решетки на летни дворци. Малки пътечки водят направо към плажа, зад който синее атлазът на Атлантика. Из улицата шуми пъстра тълпа, гарсоните тичат между масите с аперитиви и лед, из въздуха трепти равната мътва на някакъв безкраен и досаден празник. Откъм плажа шумно пристигат смесени дружини в бански трика — мокри, загорели и разкикотени. Те завладяват терасите на заведенията, гълтат цветен сладолед и коктейли и остроумничат на всички езици. Един негър, облечен в бяло, блещи очи и сърдито отвърща на старата дама, която го пие с очи. А зад тях безпределният охров плаж, прострян под слънчевия пламък, осеян с безброй пъстри палатки, гъмжи като кошер от глъчката на децата. С еднаква радост малките съграждат там своите пясъчни chateaux и ги събарят отново. Те тичат по мокрия бряг, натискат крачета, за да оставят следи от себе си, и после пляскат ръце и хълцат от смях, когато тръпките на океана залеят пясъка и изличават стъпките им...

Виолетова сянка неусетно се спуска върху люспестата броня на водата. Един бял облак скрива слънцето, което потъва зад лъчиста завеса. Далеч на хоризонта, загубен в необгледния шир, пуши параход. Плажът изведнъж опустява. По брега пламват тук-там електрически слънца. В Казиното саксофонът заплаква със своя човешки глас.

В тоя час над далечните потъмнели полета вечерният Angelus ръси своя топъл здрач. Една след друга, с кротко мучене се връщат кравите в къщи. В грамадните камини на готварниците пламва огън. На дъбовата маса слагат димяща супа от лук, бутилка сидър и грамаден хляб. През разтворената врата влизат дъхът на детелина и отразен лъч на слънцето, което гасне върху петлото на звънарнята.

1928

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.